

Angel Prado

DEMOKRAZIA KOMUNALA

EZ DUGU IRLA BAT IZAN NAHI

Angel Prado Padua borrokalaria venezuelarra Euskal Herriko hainbat tokitan ibili zen hilaren hasieran, El Maizal komuna sozialistaren berri ematen, Demokrazia Komunalaren Aldeko Nazioarteko Sareak gonbidatuta. Hernanin bildu ginen harekin, bere hitzaldiaren bezperan. El Maizalen bizirik eusten diote iraultza bolibartarraren grinari, eta, egoeraren zailtasunak ezkutatu gabe, kementsu mintzatu zaigu.

 DANELE SARRIUGARTE MOCHALES DANI BLANCO

Venezuelako eremu menditsu batean jaio zinen 1981ean. Azalduko zeniguke nondik zatozen?

Hasteko, eskerrik asko elkarrizketagatik. Angel Prado Padua naiz, Venezuelako Errepublikako Bolibartarreko herritarra, El Maizaleko komunako kidea. Herrialdearen erdi-mendebaldean gaude, eta landa-eremu bat gara. Gure eremuan, aurreko belaunaldiak asko borrokatu ziren lurra ken ez ziezazkieten, baina azkenean laugarren errepublikako gobernuek eta sistema neoliberalak lurrik onenak lapurtu zizkion gure jendeari, lur zelaia alegia, eta monopolio handiei eman. Hala, gure familiek men-

dietara egin zuten, eta han geratzea erabaki zuten. Hori da gure jatorria. Hortik gatoz. Landako jendea gara, eta nahiz eta politikoki ez genuen informazio handirik teoriari buruz eta, nire familia ezkerreko ideiekin lotuta egon da beti. Kontzientzia bat izan dugu eta hainbat urtez itxaropena bizirik mantendu da. Gure senideek torturak jasan zituzten lurra ez galtzeko borrokagatik, eta horrek eragin handia izan zuen hurrengo belaunaldietan. Niri amak kontatu zizkidan istorio horiek denak.

Borrokalaria sozial gisa egin duzun ibilbidearen lehen mugarrria: auzo

elkarte bat sortu zenuten jaioterrian.

1992tik aurrera, Venezuelako komunitate askotan, jendeak sentitzen zuen aldaketa politikoak izango zirela herrialdean, eraldaketa politiko handiak, eta herritarrek beharra zuten parte hartzeko, politikan parte hartzeko eta gazteak ere horretara lotzeko. Komunitateko adineko batek, oso maitea, auzokideen elkarte bat sortzeko aukera aipatu zigun, eta ni proposatu ninduen lehendakari gisa.

1997an izan zen hori. Gaztetxoak zinen.

17 urte eskas nituen, eta ez nekien zer egingo nuen zeregin horretan. Baina

COMUNA
EL MAIZAL

Angel Prado Padua

PAUJISAL, VENEZUELA, 1981

Angel Prado borrokalari soziala Portuguesa estatuko mendietan jaio zen, nekazaritzari emandako familia xume batean. Gazterik hasi zen bere komunitatearen antolakuntzan eta lan politikoan parte hartzen. 2009az geroztik El Maizal komuna sozialistaren sorruntzan eta garapenean dihardu, eta 2021eko azaroan Simón Planas udalerriko alkate hautatu zuten.

nire hautagaitzak irabazi zuen, eta komunitateko kide horri errespetu handia zion jendeak. Beraz, gauzak antolatzen hasi ginen komunitatearentzat: eskolak, osasun-zentroak, nekazaritza kredituak... Chávez komandantea ez zegoen boterean oraindik, eta garai horretan instituzioekin jarduten hasi ginen, nola sartu eta kudeatu ikasten. Egiaz ez genuen ezer lortu, baina komunitateak bazuen antolakunde bat hari emana, eta komunitateko kideen aitortza zuena.

Eskola moduko bat izan zen gerora hasi duzuen biderako?

Gerora abiatu dugun eta gaur egun zeregin zehaztuta gauzkan bide horren ataria izan zen. Politikaren munduan hasteko modu bat izan zen, batez ere lan soziala egiten hasi ginen, arazoei heltzen eta ardurak hartzen, komunitatearen arazo puntualei erantzuteko. Ez genuen ezagutzen klase-borrokari buruzko ezer, ez behintzat teorikoki; praktikan, berriz, bagenekien oligarkia venezuelarrak gure familiari lurra lapurtu zizkiola, gaizki tratatu zuela, eta gure jendeak zioen Venezuelen zerbait garrantzitsua gertatu behar zela, altxamendu bat. Ez zuten iraultza aipatzen orduan, altxamendua baizik, lapurtu zigutena berreskuratzeko.

Handik gutxira iritsi zen Hugo Chávez agintera. 1999an izan zen. Nola oroitzen duzu garai hori?

Garai hartan asko hitz egiten zen lidergoari buruz, Chávez komandantearen lidergoari buruz batetik, baina baita tokiko lidergoei eta gidaritzari buruz ere. Modu bat aurkitu behar genuen lidergo hori hartzeko, politika parte-hartzailearen eta ez ordezkari-tzazko politikaren bidetik. Ikusi genuen auzo elkarteak jada ez zela tresna bideragarri bat komunitatearen politika egiteko. Ez genekien Chávezek kontseilu komunalen eta komunen bidea proposatuko zuenik antolaketamodu gisa, baina Chávezen kanpainarekin Konstituzioa aldatu zen eta horrek prozesu bat ekarri zuen marko juridikoa aldatzeko eta herritarrek egindako ekarpenak aintzat hartu ahal izateko. Horrek motibazioa piztu zuen oinarrietako lidergo horretan eta gazteengan ere bai. Gazteok hasi-ta geunden ordurako politikan parte hartzen, eta horretan segitu genuen,

gure gurasoek Hugo Chávez onartu baitzuten nahiz eta militar bat izan eta militarrek kalte handiak eragin dituzten Latinoamerikan.

Zure ustez zeri zor zaio konfiantza hori? Zer ekarri zizuen Chávezek?

Militarra izan arren Chávez patriota gisa hartu genuen. Chávezek historia ekarri zigun, gure historia, aldarrikapenei buruz hitz egin zigun, esan zigun petrolioaren denona zela eta bagenuela eskubidea aberastasun nazionalera iristeko hobekuntza eta aldarrikapen sozialaren bidez. Chávez komandantearen mezu horren bidez, jende askok erroto aldatu zuen eskuineko alderdiei botoa emateko ohi-tura edo identitate hori. Eta jendeak botoa eman zuen ez bakarrik Chávez presidentearen alde, baizik eta Venezuelako Errepublikako Konstituzioa aldatzeko promesaren alde, eta uste dut garai horretan hori asko zela, hasiera on bat finkatu zen eta konfiantza sortu zen. Chávezek ez zuen bilatu berak bezala pentsatzen zuen jendea, ez zen etorri Karl Marxekin —nahiz eta, ondoren asko aurreratu dugun marxismoan eta halako teorietan—, ez. Chávez Simon Bolibarrekin etorri zen, herriaren duintasunaz eta esku-bideez hitz egin zuen. Eta horrek jende asko konkistatu zuen. Itxaropen handia eman zigun, batez ere gazteei.

Zein zen gazteen egoera orduan?

Gure belaunaldian jende gutxi lortu zuen batxilergoa egitea. Bizitza gogorra zen oso. Landa-eremutik hirira migratzea bultzatu zen. Landa-eremuak hartu nahi zituzten, hiria jendez bete, eta lana lortzea zaila izan zedila hirian, esku-lan merkearen eraginez.

Herralde Katalanetan eta Euskal Herriko hainbat tokitan ibili zara azken egunetan. Zer moduz?

Bidaia hau oso garrantzitsua da. Uste dut lehenago egin behar genuela. Venezuelako dinamikaren eta errealtatearen poderioz, beharrei eta kontraesanei erantzuten dihardugu buru-belarri, eta batzuetan akats bat egiten dugu: tokiko mailan geratzen gara eta ez dugu osotasuna ikusten. Garrantzitsua da informazioaren berri izatea eta nazioarteko kontestuan kokatzea: batetik, daukagun hori gehiago baloratzeko; bestetik, dau-

kagun hori defendatzeko moduak aurkitzeko. Zentzu horretan, beharrezkoa da Venezuelan egiten ari garena kontatzea. Zergatik ez da erori iraultza? Sozialismoa lurraldetik eraikitzen tematu garelako. Oso utopikoa. Gaur egun, Venezuelako komunitate batzuetan beste modu bateko harreman sozialak eraikitzen ari gara, printzipio iraultzaileei helduta, horren fruituak jasotzen ari gara, eta oinarri sozial handi-handi batek eutsi dio proiektu horri; proiektua ez da indar militarren mendekoa izango, ezta gobernu baten mendekoa ere. Beharbada ez da guztiz herriaren esku egongo, baina lotsagabekeriari eusten diogun bitartean eta aldi berean ekintza bateratuak antolatzen baditugu, uste dut aterako garela gaur egun Venezuela dagoen egoeratik, eta esperientzia eta ahalegin hori zabaldu egin behar ditugu.

Komunikabide askotan bestelako irudi bat ematen da komunari eta zuen borroken inguruan.

Venezuelako burgesiak hiru etsai handi aurkezten ditu munduaren aurrean, deabruaren pare jartzen ditu, munduari sinetsarazi nahi dio Venezuela herri gaiztoa dela, chavismo herritarra gaiztoa dela eta Chávez, Nicolas Maduro eta komunak direla gure herrialdeak daukan gauzarik txarrena, haien ondo-

rioz dagoela herrialdea halako egoeran orain. Hori aintzat hartuta oso garrantzitsua da nola hartu gaituzten hemen, nolako errespetua eta aitortza erakutsi dituzten gure borrokekiko, eta elkartruke hori, informazioa trukatzeko oso inportantea da.

“Zergatik ez da erori iraultza? Sozialismoa lurraldetik eraikitzen tematu garelako. Oso utopikoa”

Hangoa jakinarazteko, eta hemengo ezagutzeko ere bai?

Erabat. Venezuelako luza-roan, hemengo borroken aurkako kanpaina bat egin da, herri eta erakunde terrorista gisa aurkeztu zaituztete, eta horren harira beharrezkoa da herrien artean hurbiltzea. Elkartasuna eta internazionalismoa printzipio gisa, baina oso modu praktikoan, bakoitzak bere errealitatetik eta ahalmenetik, borondate handiz, gure herriak gertura daitezten. Herri gisa inperialismoaren aurka borrokatzen gara, eta arazo eta xede komunak ditugu, eta oso garrantzitsua da guk bizi izan dugun egoera guztia, batez ere komunetan erabakita gaudelako politikoki haztera eta aurrera egitera ekonomia komunalean, inperialismoaren aurka. Inperialismoak ez du barkatuko, eta borroka horretan nazioarteko elkartasuna behar dugu.

Nola ikusi duzu hemengo egoera?

Ba ikusi dugu nola antolatzen zireten, nola joaten zireten beste herrialde batzuetara, Palestinara adibidez, nola saiasten zireten errealitatea ulertzen eta zuen kontraesanak lantzen, baina borrokari eusten diozue. Zuek kapitalismoaren zentroan zaudete. Latinoamerikan oso gertu daukagu Osaba Sam, baina beste baldintza batzuk daude azkarrago iristeko boterera eta kontrola eskuratzera, gure independentzia defendatzeko eta demokrazia komunitario eta osoko espazioak sortzeko, eta hala bizitza bermatzeko. Bidaia hau eskola baten modukoa izan da, egin behar zen. Hemengoari buruz gauzak kontatu zizkiguten lehendik, gu ikustera etorri izan zarete, eta hemendik aurrera ere trukean segituko dugu. Zuek lagun gaitzakezue, eta guk ere ekarpenak egin ditzakegu handik.

2009an sortu zenuten El Maizal komuna, eta martxan segitzen duzue 13 urte geroago. Urtea hasi berritan, eta azken hamarkadako esperientziaren eskarmentuarekin, zein dira zuen erronkak?

Gaur egun erronka handiak ditugu Venezuelako; esate baterako, mundu komunalean, komunak ezin du utzi instituzio burgesaren logika errepika dadin, hau da, ustelkeria komunaz jabetu dadin. Beste erronka bat, gure ereduaz ez dadila murriztu halako lu-

rralde batean gertatzen den gauza interesgarri batera, ez dadila hor amaitu, ez gaitzela izan irla bat, ez gaitzela izan lurralde bateko azken ameslariak: oraindik ere chavismoaren erlikia bati eusten dioten azken ameslariak. Eraiki nahi dugun eredu bat da. Eta eredu horrek arrakasta izango du konfiantza eragiten duen neurrian, jendeak bere egiten duen neurrian eta jende asko antolatzen den neurrian, erakusten baldin badugu herriak ahal duela, herri pobreak ahal duela, antola daitekeela, eta boterea izan dezakeela. Hori argi eta garbi ulertu dugu El Maizalen.

Herrialdeko beste komuna batzuekin ere elkartu zarete Unión Comunera mugimendua sortzeko.

2018tik aurrera elkartruke oparoa izan dugu herrialdeko beste komuna batzuekin. Kontraesan handiei aurre egin behar izan genien garai hartan, baita gure gobernuari zegokionez ere. Ko-

munatik kanpora ateratzea erabaki genuen, autoisolateari utzi genion, eta gu bezala pentsatzen ari zen jendearekin bildu ginen, bakarrik sentitzen zena eta ekinean segitzen zuena.

Urte hori giltzarri izan zen?

Bazirudien guztiaren amaiera zela: blokeoak, egoera ekonomikoa, monetaren devaluazioa, herrialdearen dolarizazioa... Amesten segitzen genuen bakarrak ginela uste genuen, eta, hala baldin bazen, pentsatzen genuen amaitu egingo zela, borroka bukatuko zela. Beraz, oso garrantzitsua eta estrategikoa izan zen herrialdeko beste komuna batzuekin elkartzea: esperientziak eta ideiak trukatu genituen, konfiantza eraikitzen hasi ginen, elkarri bisitak egiteari ekin genion, eta, azke-

nean, lau urtez harremanak izan ostean, herrialdeko 66 komuna elkartu gara erakunde nazional bat osatzeko, xede argi batzuekin: borroka programa bat daukagu, herri-oinarri sendo batekin eraikia, eta estatutu batzuekin.

Gaur egun, komunen mugimendu nazionalak inoiz baino argiago sinesten du prozesua defendatu behar dela, gure antolakuntza eraikitzen segi behar dugula bakearen bidetik. Zoritxarrez, ikusi dugu inguruko herrialdeetan, Kolonbian, Brasilen, nola zanpatu nahi izan duten herriaren mugimendua. Venezuelan aukera eta baldintza handiak ditugu aurrera egiteko. Ez bagaituzte tristurak eta gabeziak harrapatzen — osasungintzako eta beste zerbitzuetako gabeziek adibidez—. Komuna ez da gobernuen edo ministroen ardura. Komuna sorkuntza heroikoa da, [José Carlos] Mariategik zioen moduan. Horrexetan ari gara. Komuna ez dago eraikita, prozesu bat da eta ekintza konkretuen bidez gauzatzen da. Utopia posible izango da baldin eta teoriak eta ametsak ekintza zehatz bilakatzeko badira.

Ereduak arrakasta izango du erakusten baldin badugu herriak ahal duela, herri pobreak ahal duela, antola daitekeela, eta boterea izan dezakeela"

Elkarrizketa amaitu aurretik beste zerbait esan nahi zenuke?

Eskertuta gaude zuekin. Espero dugu zuen independentziaren alde borrokan segituko duzuela. Espero dut egunen batean herrialde honetara itzultzea eta geurearen jabe izan gaitzela, estatu zapaltzaileak ez dezala lapurretan segitu. Estatu horrek min handia egin zigun Latinoamerikan, aspalditik. Eta uste dut justua dela herriak altxatzea eta iraultza gauzatzea. Eskerrik asko. ●

EUSKAL HERRIKO
HAZI EKOLOGIKOAK

Leunda Berri Baserria
Beizama, Gipuzkoa

EGIN ZURE
HAZI ESKAERA!

www.aleka.eus

- BASERRITARRAK SAREAN
- AGROEKOLOGIA
- BIOANIZTASUNA
- BERTAKO EKOIZPENA